

Un pagès en la civilització

Llorenç Capellà va obrir els ulls a Montuiri, en l'any 1946, en plena repressió insular. I aquell horitzó li va quedar imprés a les pupil·les. Venia de pagesos i la mort —i la vida— de son pare també la duu gravada als matins i als vespres. Després féu poesia, i narrativa: *No hi ha vent a la teulada* (1971), *El pallasso espanyat* (1972), *Un dia de maig* (1972), *Romanç* (1973), *Jack Pistoles* (1981), *Ailòviu* (1984), i *Una cinta de dol al capell* (1985). Com a periodista, ha realitzat una anàlisi sociològica de la societat mallorquina integrada per la trilogia *Quinze empresaris mallorquins*, 1975; *Les ideologies polítiques a Mallorca*, 1975, i *Mallorca i el món obrer*, 1976. Dins el mateix àmbit, ha elaborat el *Diccionari Vermell*, un treball de recerca sobre la repressió franquista a Mallorca, el qual continua inèdit. També ha fet teatre, com a autor: *Bolles de colors* (1983) i *El Pasdoble* (1985). Actualment dirigeix un suplement sobre la guerra civil a Mallorca al periòdic *Baleares*.

Un treballador de banca que viu al *Terreno*, una muntanya de casetes sobre el mar. Una cistella d'ametles, una cistella de taronges i una ampolla de *Tan queray special dry*. L'àmbit necessari.

—Llorenç, ¿tu què ets? ¿un poeta, un assagista, un narrador, un autor de teatre...?

—Bàsicament, som un narrador, sobretot perquè escric novel·la. Ara, per damunt de totes aquestes coses, també em consideraria un escriptor que, a banda de fer novel·la, he fet teatre, poesia i faig periodisme. Són formes d'expressar-se un escriptor.

—I, ¿on et trobes més còmode?

—Me trob bé en tots els aspectes... Me trob còmode quan som jo mateix, quan faig aquell llibre, aquell article o aquell reportatge, ja que fins ara no m'he vist obligat a fer feines literàries per obliga-

«Em trob còmode quan sóc jo mateix».

Llorenç Capellà, un humanista mallorquí obsedit per la mort i la incomunicació, l'amor i l'ofici d'escriure, el compromís cívic. Un home que fa bondat.

Miquel Alberola

ció, i, per tant, m'hi he sentit còmode en tot els que he fet.

—I tu que has fet tantes coses, ¿a quina conclusió has arribat?

—Bé, no he fet tantes coses. He fet molta feina, però evidentment la feina no significa que estigui satisfet totalment de tot el que hagi fet, i per tant no se'n pot fer una valoració definitiva. No he arribat a massa conclusions... he arribat a la conclusió

JOSEP ROSELLÓ

que m'interessa seguir aquesta professió, una professió molt atreient que t'absorbeix d'una manera absoluta i que, en certa manera, et permet una visió una mica distant del món, una mica irònica i reflexiva.

—*La teua incursió en el món del teatre, ¿és un homenatge a ton pare?*

—El fet que escrigui pot ser un homenatge a mon pare, perquè... jo, evidentment, no anava per a escriptor. És clar que hi ha una influència en un moment determinat de mon pare. La figura de mon pare va estar una mica mitificada aquí perquè simbolitzava un poquet el que havia estat la gent represaliada. Era un home de família obrera, que tota la vida va estar en funció de superar-se... va estudiar magisteri als vint-i-tants anys... Va esclatar la guerra civil i se'n va anar a Barcelona, on va combatre amb el grau de capità de l'exèrcit. Després, va tenir una condemna de trenta anys que va quedar reduïda a cinc o sis. Torna a Mallorca i, clar, s'ha de conèixer un poc què era una terra petita com aquesta que en el temps de postguerra era un clos completament tancat on la repressió era molt viva... Mon pare va trobar-se l'amistat, aquí, de Manuel Sanchis Guarner, que és qui el va fer: si mon pare va continuar escrivint, va ser gràcies a ell.

—*A Mallorca hi ha autors teatrals, però no hi ha teatre, ¿no és una gran contradicció?*

—No hi ha teatre en absolut. Amb el teatre a Mallorca passa una cosa, hi ha un teatre anomenat «regional», carregat de tòpics, que va tenir un gran èxit entre les capes menys preparades culturalment. Aquest teatre, en un moment determinat, en els anys seixanta, hauria pogut evolucionar,

mantenint els seus esquemes populars, però intentant agafar tota una crítica del sistema i les noves formes de vida de la societat, com el turisme, etc., etc. Però va tenir una miopia absoluta i va ser incapaç d'integrar-hi aquest nou món. Per tant, ha quedat un fòssil total i absolut. I aquest fòssil, però, s'ha anat mantenint fins ara i copant el teatre i companyies, i, fins i tot, el gust dels espectadors.

Entorn d'aquest teatre han anat sorgint nous grups, amb molt bona voluntat, que han intentat fer avantguardisme o teatre més acostat a la necessitat de la gent, però no han respost per manca de preparació o per la immediatesa per copsar una subvenció. Ha resultat un teatre falt d'investigació.

—*¿Què és la incomunicació?*

—*¿Què és la incomunicació? Mai no n'he tenguda jo... Sí, ja veig que mires...*

—*A mi m'havia paregut llegir que era un dels temes que més t'obsedia...*

—Curiosament... curiosament tota la meua obra de creació, es diu molt sovint que és una història d'incomunicació i de soledat... que observa com un mirall tots aquests sentiments, però, en canvi, som una persona oberta i alegre, i no... no puc...

—*¿I la mort?*

—Mira, la mort en tota la meua obra apareix com a unitat estètica. Potser perquè em fa molta por, i jo, en certa manera, som un poc pinxo i no reconec mai la por. L'estic cercant sempre com una obsessió literària constant, l'estètica.

—*Tu passes llargues temporades de silenci, ¿per què?*

—Deu ser aquesta incomunicació que no sé explicar, ¿veritat? El fet

d'escriure per a mi és una aventura, supòs que estic complint cicles literaris, i quan acab un cicle he de repensar cap a on vull anar. Potser d'aquí vénen els meus silencis.

—*¿I com són els teus silencis?*

—Els meus silencis... Per una banda, és llegir molt; per altra, estar molt sol, perquè som una persona molt solitària a hores, a certes hores del dia, tot i que també m'agrada molt divertir-me.

—*Tu treballes a un banc...*

—Ummmm... Un gran silenci.

—*¿No has sentit mai la temptació de fer un desfalch i fugir a Brasil?*

—No, això mai. Fer-los-hi botifarra i anar-me'n, sí.

—*El teu avi era glossador...*

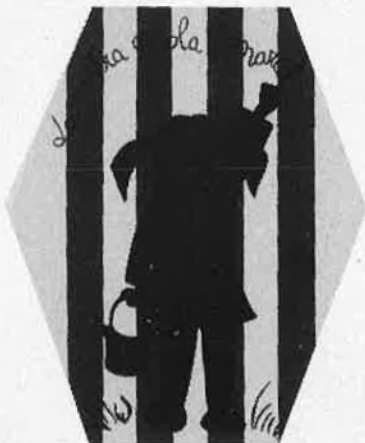
—Sí, bé, mon pare també era glossador a la seva joventut. El meu avi va ser possiblement, dels dos o tres millors glossadors que ha donat Mallorca. Encara ara, en qualsevol poble de l'illa trobes als cafès, en qualsevol banda, gent que te recita les glosses, que s'han passat de pares a fills. El meu avi era un home tremendament liberal, d'esquerres, i, clar, això encara el feia més popular perquè en totes les glosses reivindicava una situació que la premsa no podia reivindicar perquè no existia.

—*Tu no has volgut continuar la tradició...*

—Mai de la vida, respect molt els glossadors.

—*Políticament, sí que l'has continuada.*

—Políticament, mai no he tengut carnet de cap partit. Evidentment, en el pla ideològic em moc en el camp del socialisme, i quant a qüestió nacional, som partidaris dels Països Catalans.

LA NOSTRA ESCOLA COMARCAL PICASSENT L'HORTA-SUD

MATRÍCULA OBERTA PER AL CURS 86-87

—Disponibilitat de places per a alumnes de tres anys (xiquets/es nascuts durant l'any 1983)

CARACTERÍSTIQUES DEL CENTRE:

- 12 anys d'experiència en l'ensenyament
- cooperativa de pares
- escolarització en valencià
- continuïtat en centre concertat d'EGB
- serveis de menjador i transport

PER A INFORMACIÓ: Tel. 123 19 33 (en horari escolar)

—Socialisme, ¿què vol dir? ¿PSOE?

—Evidentment que no.

—Parla'm del Diccionari Vermell.

—Com diu el nom, és vermell quant a ideologia i quant a sang, i diccionari perquè és una fitxa per a abecedari de totes les persones que varen morir a Mallorca, represaliades, mortes a les cunetes de les carreteres del 36 al 39. És una fitxa personal en la qual consten les dates de naixement, el partit polític a què pertanyien, ofici, motiu de la mort i condicions en què es va produir aquesta mort.

—Sí, sí perquè la política oficial en aquell moment passava per oblidar tot el que havia passat. Em vaig sentir en certa manera ofès perquè, com a persona independent, encara tenc dret a sentirme ofès, i el vaig retirar de la publicació quan ja estaven les galeres fetes.

—¿I qui va pressionar perquè no es publicàs?

—Bé, han passat anys i m'estim més deixar-ho de banda, però van ser els partits que en aquell moment tenien més força política.

—A banda del cognom, de capellà ¿què tens?

—Des de Mallorca, ¿com es veu el País Valencià?

—Els valencians teniu fama de saber-vos divertir molt.

—¿Sí?

—Síiiii, molt trempats. ¿No ho veus?

—No sé...

—Va fotre, ¿que no ho ets? Bé, el País Valencià, jo el veig com la terra, com la gent més vital dels Països Catalans. Per la seva capacitat de reacció, de fantasia, d'alegria..., jo me sent valencià com tu.

—¿I cultural i políticament?

—Bé, el caos que pugui haver-hi cultural i la poca claredat política del PSOE, això no vol dir que no se pugui observar aquesta... aquesta forma de ser del valencià. Per exemple, el català del Principat és molt més assenyat, més corporatiu, molt ambiciós, molt poc imaginatiu —i el mallorquí va molt a remolc del català—, ara, el valencià és molt més independent, va molt més pel seu compte.

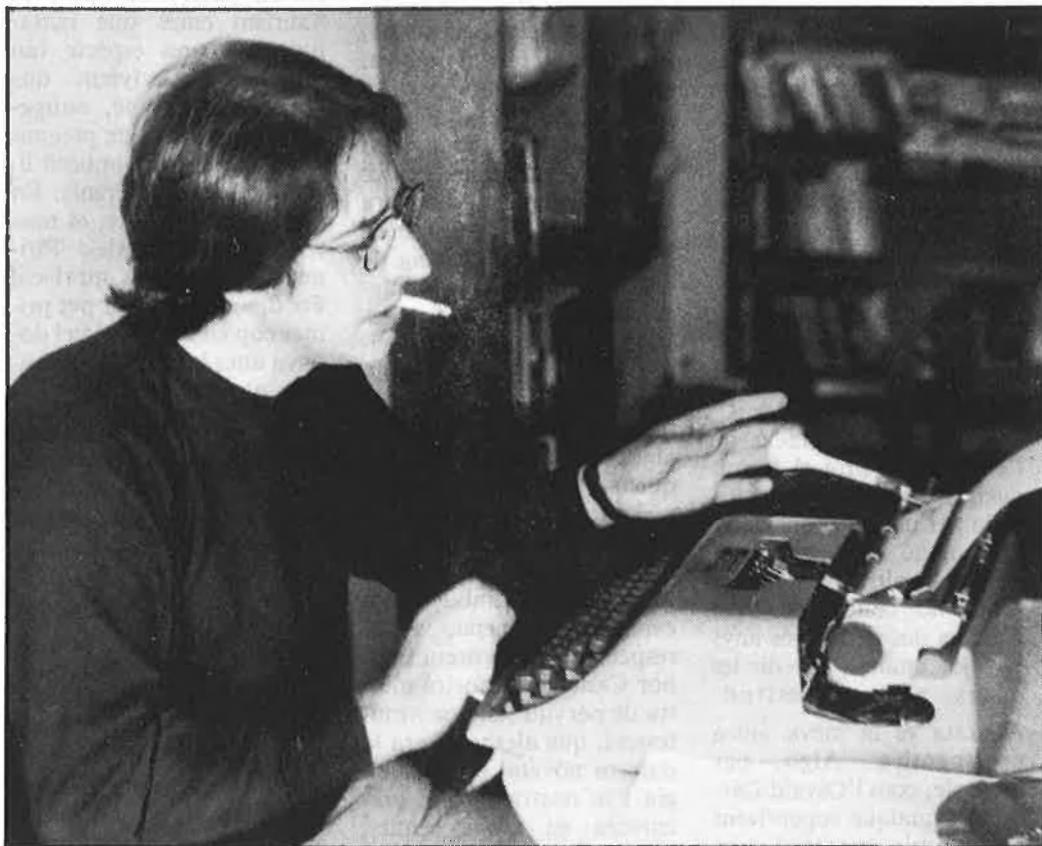
—¿Hi ha vent sobre la teua teulada?

—¿Hi ha ventada! Evidentment, hi ha vent, perquè som una persona de caràcter molt vital i m'estàs comproment perquè no m'agrada parlar de mi mateix, però curiosament som molt optimista, som un republicà vell, és a dir, crec en la persona —la persona sempre és bona—, tenc unes ganes enormes de treballar en creació i de trencar aquesta campana d'ivori que t'envolta i et fa sentir a la defensiva. Jo

crec molt en la persona, i si crec en la persona, crec en la societat, no sé fins a on es podrà fer un país. Quan parle d'un país, parle de llibertat. Crec en societats lliures que un dia es diran Països Catalans, es diran Comunitat Ibèrica o la quinta punyeta: ni ho sé ni m'importa. Jo tenc dos mons que estan en contraposició sempre, per una banda el món pagès; i per l'altra, aquest món de la ciutat de Palma, la zona d'El Terreno.

—¿I què fa un pagès en la civilització?

—El mateix que fa una persona civilitzada en la pagesia. De les contradiccions neix el distanciament, i això és important perquè pots reflexionar amb objectivitat. □

«El País Valencià, jo el veig com la terra, com la gent més vital dels Països Catalans».

—¿I per què el vas fer?

—Per recuperar la memòria històrica que, aquí a Mallorca, després d'haver-se mantingut empassada durant quaranta anys, a partir del 75 em va parèixer que explotava com un globus i tot desapareixia, perdiem aquesta gran memòria. Era, en certa manera, un homenatge per a tota aquesta gent.

—¿Es publicarà?

—No. Aquell llibre va estar a punt de sortir en el 76, però vaig veure, curiosament, que a certes forces polítiques els va caure molt malament i fins i tot va haver-hi gestions perquè no sortís.

—¿Sí?

—¿Què tenc? Fa uns anys, a la revista *Lluc* va sortir un article d'un capellà, un capellà de sotana, que analitzava una novel·la meua religiosament, i en quedava sorprès per la credibilitat i la religiositat d'un autor, no antireligiós, sinó no-religiós. Crec que som religiós en el sentit que tots n'estem a favor o en contra, però que tots pertanyem a la mateixa cultura perquè l'hem mamada.

—¿I què prediques?

—Home, predicar... Fa un temps sí que podia predicar, perquè tots ho hem fet. Actualment, puc dir poques coses, però si hagués de predicar en pla seriós qualche cosa, sempre seria el respecte i la llibertat.